Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Сл. весник на РМ“ бр. 58/00, 44/02, 82/2008, 167/10, 51/11, 96/2019 и 110/2019) и член 30 од Законот за основно образование (Службен весник на РСМ, бр. 161 од 5.8.2019 година), министерот за образование и наука донесе наставна програма по предметот **КАРАКТЕРНИ ИГРИ** за VI одделение од шестгодишното основно балетско образование, според која ќе се реализира настава и во IX одделение од деветгодишното основно балетско образование до завршување на учебната 2026/2027 година.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

Наставна програма

КАРАКТЕРНИ ИГРИ

за VI (шесто) одделение

шестгодишно основно балетско образование

Скопје, 2020 година

Назив на наставната програма	**Карактерни игри**
Тип на наставна програма	Задолжителна
Година на изучување	VI (шесто) одделение
Број на часови неделно/годишно за реализација на наставната програма	2 часа / неделен фонд 72часа/ годишен фонд
Цели на наставна програма	Општите цели на наставната програма по наставниот предмет класичен балет се ученикот/ученичката да се стекне со знаења и вештини за: - Препознавање и именување на елементарните термини кои се користат во наставните содржини; - Да умее да демонстрира елементи покрај палката во издвоен и комбиниран вид; - Да ги користи и да ги модифицира изучените правила ; - Да ги поврзува елементите во композиција; - Да споредува различен начин на изведба кај различни елементи; - Да изразува емоции во изведбата; - Да разликува различна стилска изведба; - Да разликува различни ритмички изведби; - Да демонстрира различен карактер во изведба покрај палката, на средината на салата и како најсложен вид во состав на игрите;

	- Да го проценува квалитетот на изведбата според стилските параметри; - Да развие способност за изведба во различен изведувачки состав (соло, во двојки, во групи) - Да гради позитивен колективен однос при работа во група; - Да го развива сопствениот уметнички, односно интерпретациски израз.
Наставни теми	• Елементи покрај палката • Елементи на средина на салата • Танци
Материјално-технички и просторни услови	За постигнување на целите на наставата по **карактерни игри** задолжително е задоволување на просторните услови дефинирани според регулативата за изведување на овој тип на настава односно училишта од овој профил. Во однос на материјално-техничките услови задолжителна е реализација на наставата со пијано придружба . Моделите за реализација на наставата по овој предмет нужно претпоставуваат нагледни средства како видео запис, илустрации, фотографии, аудио помагала, користење на новите технологии и сл.
Норматив на наставен кадар	**Наставата по предметот Карактерни игри може да ја изведува лице кое завршило:** • Студии по балетска педагогија, насока класичен балет , VII/1 или 240 ЕКТС; • Студии по балетски педагогија, насока современ танц, VII/1 или 240 ЕКТС.

	Тема 1. ДВИЖЕЊА ПОКРАЈ ПАЛКАТА (24 часа)			
Ред. број	**Резултати од учење**	**Содржини и поими**	**Активности и методи**	**Критериуми на оценување**
1	**Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да:** - комбинира елементи и правилно ги следи упатствата, - ја почитува стилистиката на дадените движења - изразува креативност при изведба на задачите	**Содржина:** **Позиции на нозе** - отворени позиции - слободни позиции - паралелни позиции **Поими:** - Прва позиција, - Втора позиција , - Трета позиција - Петта позиција - Четврта позиција	**Активности:** -објаснување и практична презентација; - вежби со демонстрација за правилно поставување на стилските форми на одредена позиција на нозете; **Форми на работа:** во групи, двојки и индивидулано **Методи:** - перцептивно-тактилна демонстрација на вежбата од страна на балетски педагог - демонстрација на вежбата со активно вклучување на ученикот	**Ученикот/ученичката ќе може да:** 1.1. ја користи соодветно терминологијата на карактерните игри, 1.2. демонстрира правилна поставеност на нозете, 1.3. прави правилна стилска форма на нозете 1.4. ги координира движењата и ги усогласува со даден ритам
2	**Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да:**	**Содржина:** **Plie**	**Активности:** - објаснување и практична	**Ученикот/ученичката ќе може да:**

	- ги препознава и изведува претходно изучените елементи - примени и користи елементарна координација и ги комбинира вежбите, - правилно ги следи и толкува упатствата и правилата за изведба на елементите - да споредува елементи во различни национални изведби	**Por de bras** **Поими:** - Plie vo I, II, III, V, IV позиција - Por de bras во руски и шпански стил - Движење на рацете	презентација на движењата; - вежби за правилна положба на одредено движење **Форми на работа:** во групи, двојки и индивидулано **Методи:** - перцептивно-тактилна демонстрација на вежбата од страна на балетски педагог - демонстрација на вежбата со активно вклучување на ученикот	2.1. правилно ритмички ги изведува движењата Plie и Por de bras 2.2 ги зајакнува сопствените капацитети и предиспозиции во однос на одредени движења 2.3. го координира движењето изведување на вежби и комбинации 2.4. споредување на елементи од различни национални изведби
3	**Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да:** - демонстрира елементарна координација -организира и примени стилско држење на телото	**Содржина:** **Battements tendus** **Battements tendus jetes** **Battements fondus** **Battements developpes** **Grands battements jetes** **Поими:** - координација на деловите од	**Активности:** - објаснување и практична презентација, - вежби за правилно држење на телото, - изведување на вежби и комбинации **Форми на работа:** во групи,	**Ученикот/ученичката ќе може да:** 3.1 го координира движењето и правилно стилски држење на телото 3.2. свесно применува и користи упатства 3.3. употребува различни музички и ритмички изведби 3.4. споредува елементи во различни

	- правилно и доследно ги следи и изведува упатствата и насоките	телото , - отварање на работна нога на различна височина - Battements developpes со додавање на удар со петата на потпорната нога	двојки и индивидулано **Методи:** - перцептивно-тактилна демонстрација на вежбата од страна на балетски педагог - демонстрација на вежбата со вклучување на ученикот	национални изведби 3.5. комбинира различни елементи 3.6. пронаоѓа врска помеѓу елементите покрај палката
4	**Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да:** - разликува и користи елементарна техника на движењата Passe и Rond de jambe - ги препознава и користи клучевите на движењата во руски, унгарски и полски стил - употребува различни музички ритмички изведби на движењата -комбинира различни елементи	**Содржина:** **Rond de jambe и Passe по клучеви во руски, унгарски и полски стил** **Поими:** - руски стил - унгарски стил - полски стил - кружно движење на ногата	**Активности:** - објаснување и практична презентација на Rond de jambe Passe во руски, унгарски и полски стил; - вежби за правилно изведување на чекорите во различен стил; - работа во групи, двојки и индивидулано **Методи:**	**Ученикот/ученичката ќе може да:** 4.1. изведува вежби и комбинации со Passe и Rond de jambe 4.2. комбинира работа на различни делови од телото 4.3. споредува и изведува елементи во различни национални изведби 4.4. развива креативност при изведба на задачите

		- движења на стапалата - клекнување - подигнување и спуштање на ногата во свиткана положба	- перцептивно-тактилна демонстрација на вежбата од страна на балетски педагог - демонстрација на вежбата со вклучување на ученикот	
	Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да: -препознава и користи елементарна техника на battements вклучувајќи различни делови од телото , - ги почитува и следи упатствата за правилно и доследно исполнување на battements во различен стил -употребува различни музички ритмички изведби -споредува елементи во различни национални изведби на battements	**Содржина:** **Battemants** Удари со руски карактер Удари со шпански карактер **Поими:** - battements - удари со стапалата - руски карактер - шпански карактер	**Активности:** - објаснување и практична презентација на battements во различен стил; - вежби за правилно изведување - работа во групи, двојки и индивидулано **Методи:** -перцептивно-тактилна метода - демонстрација на вежбата од страна на балетскиот педагог - демонстрација на вежбата со вклучување на ученикот	**Ученикот/ученичката ќе може да:** 5.1. изведува вежби и комбинации со battements 5.2. комбинира работа на различни делови од телото 5.3. прави разлика во карактерот на изведбата на елементи во различни национални изведби 5.4. покажува креативност и изразност при изведба на задачите

	Тема 2. ДВИЖЕЊА НА СРЕДИНА НА САЛАТА (24 ЧАСА)			
Ред. број	Резултати од учење	Содржини и поими	Активности и методи	Критериуми на оценување
1	**Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да:** -препознава и користи елементарна координација на нозете во различни позиции , - ги следи и толкува упатствата и насоките правилно и доследно - употребува различни музички ритмички изведби - разликува и споредува елементи во различни национални изведби - комбинира различни елементи	**Содржини:** - **Позиции на нозете** - **I, II, III, IV, V (отворени, слободни, паралелни)** - **I, II затворени позиции на нозете** - **I, II, III, IV, V, VI, VII позиција на рацете** - **I, II основни положби на рацете** - **Port de bras во шпански, руски, унгарски, полски, италијански стил** **Поими:** - Позиции на нозе, - Позиции на раце, - Положби на рацете - Por de bras (движење на рацете)	**Активности:** -Објаснување и практична презентација; -вежби - комбинации, - перцептивно-тактилна (изучување на елементите преку физичка демонстрација и потенцирање на делови кои треба да се активираат во изведбата) **Форми на работа:** групи, двојки и индивидулано **Методи:** - Перцептивно-тактилна демонстрација на вежбата од страна на балетски педагог - демонстрација на вежбата со вклучување на ученикот	**Ученикот/ученичката може да:** 1.1 демонстрира правилна положба на нозе и тело 1.2 ја контролира правилната изведба на формите 1.3 применува правилна изведба во однос на ритмичкото разложување на елементот 1.4 ја достигнува формата пропишана со правилата на карактерните игри 1.5. споредува и изведува елементи во различни национални изведби

2	**Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да:** -применува и користи елементарна координација вклучувајќи различни делови од телото , - ги следи и толкува упатствата и протоколите правилно и доследно -употребува различни музички ритмички изведби -споредува елементи во различни национални изведби -комбинира различни елементи	**Содржини** - **Усвојување на основниот принцип и поставки на изведба во двојки** - приседнувања и клекнувања во руски и полски стил - ситни удари во руски карактер - подготовка за „клуч“ - руски клуч - удари со шпански карактер **Поими:** - приседнувања, - удари со стапала - „клучеви„	**Активности:** -објаснување и практична презентација; - вежби, етиди - во парови - перцептивно-тактилна (изучување на елементите преку демонстрација) - потенцирање на делови кои треба да се активираат во изведбата **Форми на работа:** групи, двојки и индивидулано **Методи:** - перцептивно-тактилна демонстрација на вежбата од страна на балетски педагог и вклучување на ученикот	**Ученикот/ученичката може да:** 2.1.демонстрира правилна положба на нозе и тело 2.2.ја контролира правилната изведба на формите 2.3.применува правилна изведба во однос на ритмичкото разложување на елементот 2.4. ја достигнува формата пропишана со правилата на карактерните игри 2.5.споредува елементи во различни национални изведби

Тема 3. ТАНЦИ (24 часа)				
Ред. број	**Резултати од учење**	**Содржини и поими**	**Активности и методи**	**Критериуми на оценување**
1	**Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да:** - го демонстрира карактерот на играта - ги демонстрира содржините од дадената тема - менува положба при изведба во двојки - развива креативност при изведба на задачите - создава правилни стилски одлики	**Содржини:** **Тарантела** - Основен чекор од Тарантела - Движење на рацете - Pas eshappe - Changament de pied a) На место b) Со свртување - Мали скокови со нога поставена на Sur le cou-de-pied (Pas emboite) - Положби и движења со дајре - Piques со нога **Поими:** - Скокови со промена на нозете (Echape, Changament de pried, Pas emboittes) - Piques испружена	**Активности:** - вежби, етиди - вежби во двојки - демонстрација од страна на балетскиот падагог **Методи:** - Презентација - Практична примена и проверка - Видео проекции	**Ученикот/ученичката може да:** 1.1.ги помни и повторува елементите од играта 1.2 ја координира правилно изведбата на чекорот 1.3.поврзува елементи во сложена танцова содржина 1.4. пронаоѓа просторни решенија и ги комбинира со правилата за извеба 1.5. ги поврзува елементите во танцова содржина 1.6. употребува различна ритмичка придружба

		положба на ногата со акцентирано движење - Dos a dos промена на положбата на играчите во играта - Port de bras движење со рацете		
2	**Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да:** - ги повторува елементите од играта - ги поврзува елементите во танцова содржина - ги демонстрира содржините од дадената тема - употребува различна ритмичка изведба - менува положба при изведба во двојки - создава правилни стилски одлики	**Содржини** **Чардаш** **Поими:** - „Троножен„ чекор – чекор со троен удар на нозете - Променлив чекор - Удари - Клучеви - Нишалка	**Активности:** **Вежби за:** - совладување на основни положби и елементи при интерпретација на играта - положба на рацете, корпусот, нозете - движења на рацете - променлив чекор со demi pile - удари - промена на местата на двојките dos a dos **Методи:**	**Ученикот/ученичката може да:** 2.1 ги демонстрира елементите од играта запазувајќи го карактерот на играта 2.2 ја координира правилно изведбата на чекорот 2.3 поврзува елементи во танцова содржина 2.4 креира позитивна атмосфера за работа и покажува капацитет за тимска работа 2.5 пронаоѓа просторни решенија и ги комбинира со правилата за изведба 2.6 развива оригинален израз при изведба на задачите со правилни стилски одлики

			- перцептивно-тактилна демонстрација на вежбата од страна на балетски падагог -демонстрација на вежбата со вклучување на ученикот	
3	**Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да :** - ги помни и повторува изучените елементите од играта - ги поврзува елементите во танцова содржина - го демонстрира карактерот на играта - ги демонстрира содржините од дадената тема - употребува различна ритмичка изведба - менува положба при изведба во двојки	**Содржини**: **Руска игра** **Поими:** - „Хармоника„ - „Бреза„ - „Троножен„ чекор – чекор со троен удар на нозете - Нишалка - Удари - Клучеви	**Активности:** -објаснување и демонстрација за положбтаа на рацете, корпусот, нозете при руската игра - Движења на рацете - Основни чекори - Променлив чекор - „Троножен“ чекор – чекор со demi plie - Удари - Клучеви - „Берјоска„ (бреза) - Нишалка - Приседнување	**Ученикот/ученичката може да:** 3.1 го демонстрира карактерот на играта 3.2 ја координира правилно изведбата на чекорот 3.3 поврзува елементи во танцова содржина 3.4 креира позитивна атмосфера за работа и покажува капацитет за тимска работа 3.5 пронаоѓа просторни решенија и ги комбинира со правилата за изведба 3.6 развива оригиналност во изведбата со создава правилни стилски одлики

			- „Хармоника„ **Методи:** - перцептивно-тактилна демонстрација на вежбата од страна на балетски педагог - демонстрација на вежбата со вклучување на ученикот	

Оценување на постигањата на учениците	За да се оценат постигнувањата на ученикот/ученичката неопходно е: - да се согледа иницијалната состојба на ученикот/ученичката (согледување на неговите природни предиспозиции); - да се следи континуирано ученикот/ученичката за да се добијат сознанија за неговиот напредок, развој, степенот на разбирање на поимите и правилата за нивната примена, оспособеноста за реализација на зададените задачи; - континуирано следење на односот на ученикот/ученичката кон работата, соработката со врсниците, покажаната иницијативност, љубопитност, самостојност, точност во искажувањето и истрајност во извршувањето на обврските; - континуирано утврдување и проверка на стекнатите знаења, способности и вештини во предвидените содржини. Оценувањето на постигањата на учениците ќе биде со бројчана оценка (од 1 до 5). Постигнувањата на учениците се оценуваат континуирано во тек на наставниот процес. На крајот на првото и третото тромесечие се спроведува колоквиум пред комисија. Наставникот преку годината подготвува

	полугодишен и годишен контролен испит кој се оценува комисиски.
Почеток на имплементација на наставната програма	Учебна 2020/2021 година
Институција/ носител на програмата	Биро за развој на образованието
Потпис и датум на донесување на наставната програма	бр. 12-5971/10 17.08.2020 година МИНИСТЕР Dr. Arbër Ademi ________________________